

KONTAKT Z REDAKCJĄ

Przedstawicielstwo Małopolski w Brukseli

Rue du Luxembourg 3

1000 Bruksela, BELGIA

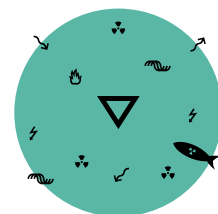
✉ bruxelles@umwm.pl

☎ tel: 0032 2 513 79 98

DESIGN

Parastudio*

✉ www.parastudio.pl

Blżej Brukseli

W NUMERZE:

- ➔ **Słowo wstępne** 4
TEKST: MARSZAŁEK JACEK KRUPA
- ARTYKUŁY:
- ➔ **Życie w zmieniającym się klimacie** 6
TEKST: HANS BRUYNINCKX
- ➔ **Porozumienie COP 21 – ambitne, ale wykonalne?** 12
WYWIAD Z: BERNARDEM SOULAGE
- ➔ **Innowacyjne pomysły na walkę ze zmianami klimatycznymi** 16
TEKST: WOJCIECH ŁAPIŃSKI
- ➔ **Porozumienie Burmistrzów nadzieją na lepszy klimat** 20
TEKST: KATA TÚTTÖ & RADIM DVOŘÁK
- ➔ **Małopolska podbija Brukselę: PROJEKT LIFE – Małopolska w zdrowej atmosferze** 22
TEKST: JOANNA KIERSNOWSKA
- ➔ **Questio iuris** 30

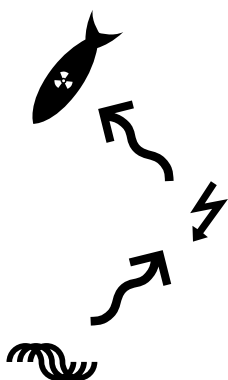
➔ Słowo wstępne

Szanowni Państwo,

› Zmiany klimatyczne dzieją się na naszych oczach. Ubiegły rok był prawdopodobnie najcieplejszym rokiem w historii ludzkości, a wszystko wskazuje na to, że w najbliższych latach pobijane będą kolejne rekordy pod tym względem. Globalne ocieplenie już wywiera wpływ na kluczowe sektory światowej gospodarki, bezpieczeństwo oraz sytuację humanitarną. Dlatego też społeczność międzynarodowa postawiła sobie za cel zatrzymanie procesu intensywnego wzrostu średnich temperatur na świecie, które doprowadzić mogą do nieodwracalnych zmian na naszej planecie.

Z najnowszego numeru e-magazynu "Blżej Brukseli", którego tematem są właśnie zmiany klimatyczne, dowiedzą się Państwo jakie nadzieje wiązane są ze szczytem w Paryżu i jakie rozwiązania legislacyjne planuje w tej dziedzinie Komisja Europejska. Cennym źródłem informacji będą także wypowiedzi

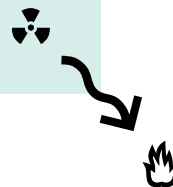

ekspertów oceniających skutki zmian klimatu i ich wpływu na nasze życie. Unia Europejska od 25 lat jest liderem wśród wdrażających działania na rzecz poprawy klimatu i walki z globalnym ociepleniem, chociażby poprzez ograniczenia w ilości emitowanych zanieczyszczeń. W tym kontekście warto pamiętać o pionierskiej w skali Polski walce naszego regionu – Małopolski o oddychanie czystym powietrzem. O naszych działaniach w walce ze smogiem przeczytać można w stałym dziale „Małopolska podbija Brukselę”.

Niezależnie jednak od rozwiązań systemowych, warto pamiętać, że zmiany zaczynają się od nas samych i że każdy z nas ma wpływ na stan środowiska. W swoich postawach bądźmy więc dobrym przykładem odpowiedzialności nie tylko za środowisko, ale i całą naszą planetę!

Zapraszam do lektury,

Marszałek Województwa Małopolskiego
Jacek Krupa

➔ Życie w zmieniającym się klimacie

Ocieplenie obserwowane od połowy XX wieku spowodowane jest głównie wzrostem stężenia gazów cieplarnianych wynikających z działalności człowieka

TEKST:
HANS BRUYNINCKX

DYREKTOR WYKONAWCZY EEA

Wprowadzenie

› Nasz klimat zmienia się. Dowody naukowe pokazują, że średnia temperatura globalna rośnie, a struktura opadów ulega zmianie. Wykazują również, że lodowce, arktyczny lód morski i pokrywa lodowa Grenlandii topnieją. Z piątego raportu oceniającego opracowanego przez Międzypaństwowy Zespół ds. Zmian Klimatu wynika, że ocieplenie obserwowane od połowy XX wieku spowodowane jest głównie wzrostem stężenia gazów cieplarnianych wynikających z działalności człowieka. Przyczynami tego wzrostu są w dużej mierze spalanie paliw kopalnych i zmiany użytkowania gruntów.

To oczywiste, że musimy znacznie ograniczyć globalne emisje gazów cieplarnianych, aby uniknąć najbardziej niekorzystnych skutków zmian klimatu. Oczywiście jest również, że musimy przystosować się do zmieniającego się klimatu, w którym żyjemy. Nawet przy znaczącej redukcji naszej emisji gazów cieplarnianych należy spodziewać się, że klimat zmieni się w pewnym stopniu, a skutki tego będą odczuwalne na całym świecie, w tym w Europie. Należy oczekiwać, że powodzie i susze staną się częstsze i intensywniejsze. Wyższe temperatury, zmiany wysokości i struktury opadów czy ekstremalne zjawiska pogodowe już mają wpływ na nasze zdrowie, środowisko naturalne i gospodarkę.

Zmiany klimatu wpływają na nas

› Możemy nie być tego świadomi, ale zmiany klimatu wpływają na nas wszystkich: rolników, rybaków, chorych na astmę, osoby starsze, niemowlęta, mieszkańców miast, narciarzy, plażowiczów itd. Ekstremalne

Bez działań przystosowawczych liczba zgonów związanych z upałami może w Europie do 2100 r. osiągnąć około 200 000 rocznie

zjawiska pogodowe, takie jak powodzie i fale sztormowe, mogą rujnować małe społeczności – a nawet regiony i kraje. Fale upałów mogą zwiększać zanieczyszczenie powietrza, zaostrzać choroby układu krążenia i układu oddechowego, a w niektórych przypadkach prowadzić do śmierci.

Cieplejsze oceany stwarzają ryzyko naruszenia równowagi w łańcuchu pokarmowym, a tym samym zagrażają życiu morskemu, powodując dodatkową presję na już nadmiernie eksploatowane zasoby ryb. Wyższe temperatury mogą również zmieniać zdolność gleby do magazynowania dwutlenku węgla – po oceanach gleba jest drugim pod względem wielkości pochłaniaczem dwutlenku węgla. Susze i wysokie temperatury mogą wpływać na produkcję rolną, co zwiększa konkurencję między sektorami gospodarki o cenne zasoby, takie jak woda i grunty. Skutki te powodują realne straty. W najnowszych badaniach szacuje się, że bez działań przystosowawczych liczba zgonów związanych z upałami może w Europie do 2100 r. osiągnąć około 200 000 rocznie. Koszt szkód spowodowanych przez powodzie rzeczne może przekraczać 10 mld EUR rocznie. Inne skutki zmian klimatu obejmują szkody wynikające z pożarów lasów, zmniejszenia plonów lub dni roboczych utraconych z powodu chorób układu oddechowego.

W obliczu tych obecnych i przyszłych skutków Europejczycy nie mają innego wyboru niż przystosować się do zmian klimatu. Na szczęblu unijnym istnieje już strategia w zakresie adaptacji do zmian klimatu, której zadaniem jest pomóc krajom w planowaniu działań przystosowawczych. Ponad 20 krajów europejskich przyjęło swoje krajowe strategie adaptacji.

HANS BRUYNINCKX

› Profesor Hans Bruyninckx jest obecnie Dyrektorem Wykonawczym Europejskiej Agencji Środowiska. Wcześniej pełnił funkcję szefa Instytutu Badawczego HIVA w Leuven (Belgia) oraz szefa Wydziału Politologii na Uniwersytecie Katolickim w Leuven. Profesor Bruyninckx był również starszym członkiem interdyscyplinarnego Centrum Studiów Globalnego Zarządzania w Leuven oraz promotorem-koordynatorem Flamandzkiego Ośrodka Badawczego na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (TRADO). W ciągu ostatnich 20 lat, prowadził i zarządzał badaniami nad polityczną orientacją w dziedzinie ochrony środowiska, zmian klimatu i zrównoważonego rozwoju.

Środowisko naukowe zdecydowanie zaleca ograniczenie wzrostu średnich globalnych temperatur i redukcję emisji gazów cieplarnianych

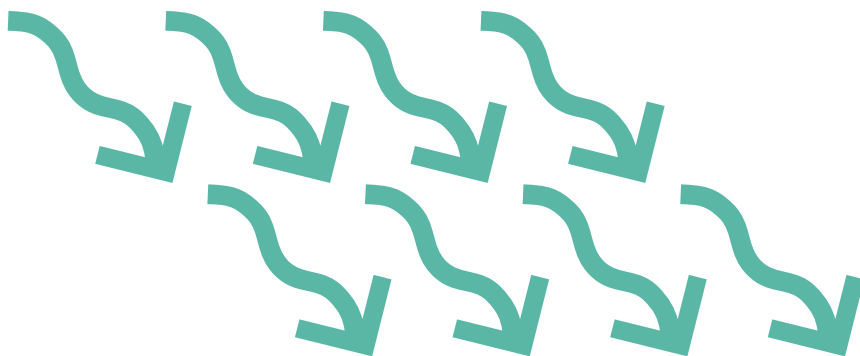
Cel, jakim jest redukcja emisji o 20% do 2020 r., jest w zasięgu ręki

Niektóre realizowane już przedsięwzięcia adaptacyjne obejmują duże projekty budowy nowej infrastruktury (np. wałów i rowów odwadniających), natomiast inne uwzględniają odtwarzanie ekosystemów, aby umożliwić przyrodzie radzenie sobie ze skutkami zmian klimatu, takimi jak nadmiar wody lub upał. Istnieją różne inicjatywy i możliwości finansowania, które mogą pomóc krajom, miastom i regionom przygotować się do skutków zmian klimatu i ograniczyć emisję gazów cieplarnianych.

Redukcja emisji

› Dotkliwość zmian klimatu będzie zależała od tego, o ile i jak szybko możemy zmniejszyć emisję gazów cieplarnianych do atmosfery. Zmiany klimatu to jedno z największych wyzwań naszych czasów. Jest to problem globalny i dotyczy nas wszystkich. Środowisko naukowe zdecydowanie zaleca ograniczenie wzrostu średnich globalnych temperatur i redukcję emisji gazów cieplarnianych w celu uniknięcia niekorzystnych skutków zmian klimatu. Na płaszczyźnie ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu społeczność międzynarodowa zgodziła się ograniczyć wzrost średniej temperatury na świecie do 2°C powyżej poziomu sprzed epoki przemysłowej.

Jeżeli średnia globalna temperatura wzrośnie o więcej niż 2°C, zmiany klimatu będą miały o wiele poważniejsze skutki dla naszego zdrowia, środowiska naturalnego i gospodarki. Średni wzrost temperatury o 2°C oznacza, że w niektórych częściach świata temperatura faktycznie wzrośnie

o więcej niż 2°C, szczególnie w Arktyce, gdzie ostrzejsze konsekwencje będą zagrażały unikalnym systemom przyrodniczym.

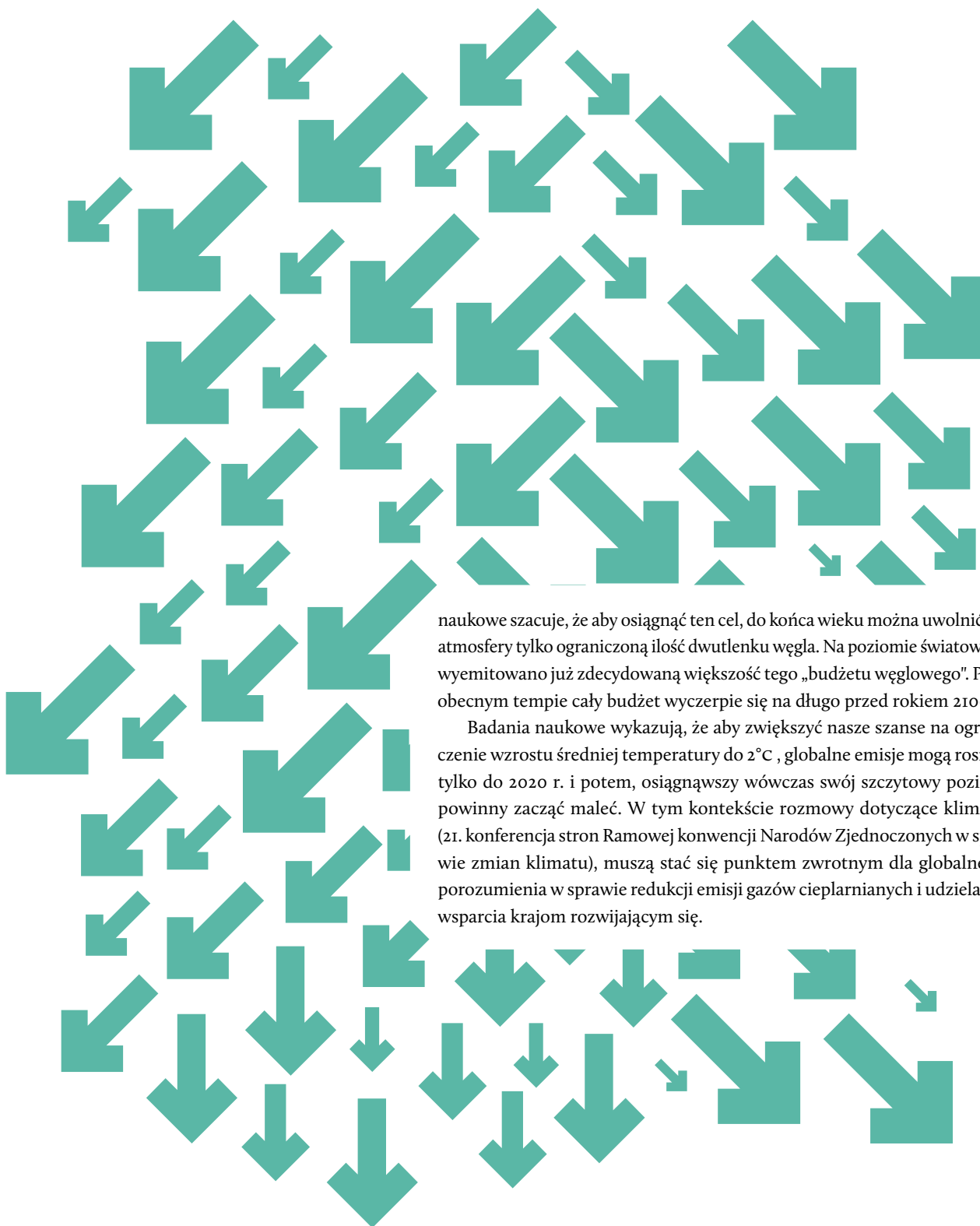
Unia Europejska (UE) postawiła sobie ambitne długoterminowe cele w zakresie łagodzenia zmian klimatu. W 2013 r. UE już ograniczyła emisje gazów cieplarnianych ze swojego obszaru o 19% w porównaniu z poziomami z 1990 r. Cel, jakim jest redukcja emisji o 20% do 2020 r., jest w zasięgu ręki.

› Osiągnięcie redukcji emisji z obszaru UE o co najmniej 40% do 2030 r. oraz redukcji emisji o 80–95% do 2050 r. będzie częściowo zależało od zdolności UE do przeznaczenia wystarczającej ilości środków publicznych i prywatnych na zrównoważone i innowacyjne technologie. Przepisy dotyczące uprawnień do emisji dwutlenku węgla i faktyczne ceny tych uprawnień mają zasadnicze znaczenie dla ukierunkowania inwestycji na innowacje przyjazne dla klimatu – zwłaszcza inwestycje w energię ze źródeł odnawialnych i w efektywność energetyczną. W niektórych przypadkach decyzje w sprawie finansowania mogą również wymagać odejścia od pewnych sektorów i zrestrukturizowania innych.

› Redukcja emisji przez państwa członkowskie UE rozwiązałaby problem tylko częściowo, ponieważ emisje UE to obecnie tylko około 10% światowych emisji gazów cieplarnianych. To oczywiste, że osiągnięcie celu, jakim jest ograniczenie wzrostu temperatury do 2°C, wymaga globalnego wysiłku i znacznej redukcji globalnych emisji gazów cieplarnianych. Środowisko

Emisje UE to obecnie tylko około 10% światowych emisji gazów cieplarnianych

naukowe szacuje, że aby osiągnąć ten cel, do końca wieku można uwolnić do atmosfery tylko ograniczoną ilość dwutlenku węgla. Na poziomie światowym wyemitowano już zdecydowaną większość tego „budżetu węglowego”. Przy obecnym tempie cały budżet wyczerpie się na długo przed rokiem 2100.

Badania naukowe wykazują, że aby zwiększyć nasze szanse na ograniczenie wzrostu średniej temperatury do 2°C, globalne emisje mogą rosnąć tylko do 2020 r. i potem, osiągnąwszy wówczas swój szczytowy poziom, powinny zacząć maleć. W tym kontekście rozmowy dotyczące klimatu (21. konferencja stron Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu), muszą stać się punktem zwrotnym dla globalnego porozumienia w sprawie redukcji emisji gazów cieplarnianych i udzielania wsparcia krajom rozwijającym się.

Wyzwanie polega na upewnieniu się, że wszystkie obecne i przyszłe inwestycje przybliżają nas o krok do zazielenienia naszej gospodarki, a nie blokują nas na ścieżce rozwoju bez poszanowania środowiska i jego zasobów

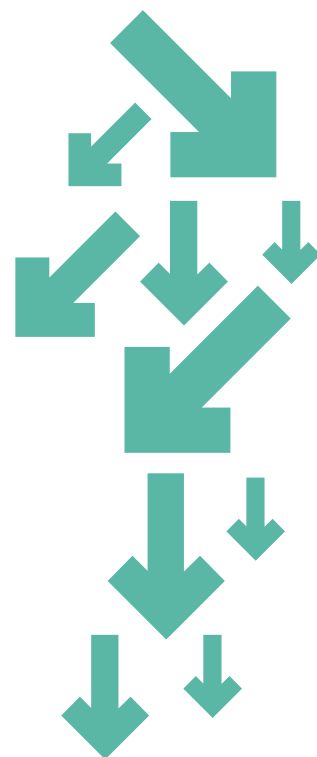

Niskoemisyjna przyszłość do 2050 r. jest możliwa

› U podstaw tego problemu leżą niezrównoważone wzorce konsumpcji i produkcji. W naszym nowym raporcie pt. „Środowisko Europy 2015 – Stan i prognozy”, który omawia najnowsze trendy obserwowane w środowisku Europy oraz globalne megatrendy, wzywamy do przekształcenia gospodarki w „zieloną” (ekologiczną) gospodarkę. Zielona gospodarka (ang. green economy) to zrównoważony sposób życia, który pozwala nam osiągnąć dobrą jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety. Przemiana ta wymaga zmian strukturalnych w kluczowych systemach, takich jak energetyka i transport, dla realizacji których konieczne są długofalowe inwestycje w infrastrukturę.

Europejczycy już inwestują w te kluczowe systemy. Wyzwanie polega na upewnieniu się, że wszystkie obecne i przyszłe inwestycje przybliżają nas o krok do zazielenienia naszej gospodarki, a nie blokują nas na ścieżce rozwoju bez poszanowania środowiska i jego zasobów. Właściwe inwestycje podejmowane dzisiaj nie tylko zminimalizują całkowite koszty zmian klimatu, ale także mogą zwiększyć wiedzę ekspercką w Europie w zakresie kwitającego sektora ochrony środowiska – gospodarki przyszłości. Ostatecznie wszyscy jesteśmy zaangażowani w kształtowanie życia w zmieniającym się klimacie.

Wyzwanie, przed którym stoimy, może wydawać się przytłaczające, ale bez względu na to, jak duże może ono być, cel, jakim jest ograniczenie wzrostu temperatury do 2°C, wciąż jest w naszym zasięgu. Teraz musimy być na tyle odważni i ambitni, żeby go zrealizować.

➔ Porozumienie COP 21 – ambitne, ale wykonalne?

WYWIAD Z
BERNARDEM SOULAGE
WICEPRZEWODNICZĄCYM REGIONU
RODAN-ALPY
ROZMAWIA RENATA JASIOLEK
KOORDYNATOR PRZEDSTAWICIELSTWA
MAŁOPOLSKI W BRUKSELI

RENATA JASIOLEK: Jak ocenia Pan projekt, który zostanie przedłożony w Paryżu? Czym różni się on od Protokołu z Kioto, który ma zostać zastąpiony?

BERNARD SOULAGE: Kioto było istotnym filarem globalnej polityki klimatycznej, ustanowiło podstawę odgórnego regulacyjnego podejścia do klimatu: cel globalny zszedł na poziom celów narodowych, monitorowanych przy użyciu globalnego systemu kontroli. Było to również jedyne globalne wiążące porozumienie klimatyczne na poziomie. Musimy jednakże pamiętać, że zostało ono opracowane w innym świecie niż dzisiaj: Chiny, i inne znaczące potęgi, były wtedy krajami rozwijającymi się o niskim poziomie emisji, protokół obejmował to, co teraz stanowi małą część światowych emisji i nigdy nie został ratyfikowany przez Stany Zjednoczone, jednego z największych emitentów gazów cieplarnianych na mieszkańca na świecie.

Dzisiaj podejście to zostało odwrócone: Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu wezwała wszystkie strony do dobrowolnego przedstawienia szacunkowych ilości INDC. Jeśli stanie się tak, że zobowiązania krajowe rzeczywiście ograniczą tempo emisji gazów cieplarnianych, będą one nadal niezadowalające, ponieważ szacunki wskazują, że ograniczą one globalne ocieplenie jedynie o 2,7° i będzie ono nadal powodować poważne

szkody w populacji i ekosystemach. Paryż ma przynieść ważne zmiany, a ja ciężko współpracuję z międzynarodowymi przedstawicielami w celu podniesienia poziomu ambicji poprzez działania transformacyjne podejmowane przez wszystkie zainteresowane strony.

RJ: Grudniowy szczyt w Paryżu (UNFCCC COP21 – 21 sza coroczna sesja Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w Sprawie Zmian Klimatu) będzie kluczowym momentem dla osiągnięcia globalnego porozumienia w sprawie zmian klimatu. Jak ocenia Pan szanse osiągnięcia wspólnego stanowiska? Czy wg Pana są jakieś punkty sporne, mogące doprowadzić do braku konsensusu, jeśli tak, to jakie?

BS: Do głównych przeszkód stojących na drodze do porozumienia należą, przede wszystkim: to, co nazywamy „wspólnymi, ale zróżnicowanymi obowiązkami i możliwościami”, czyli sprawiedliwe rozłożenie wysiłków mających na celu

złagodzenie sytuacji pomiędzy krajami rozwiniętymi a rozwijającymi się: te ostatnie są teraz znaczącymi emitentami gazów cieplarnianych, ale powołują się na przysługujące im prawo do rozwoju, bez rzucania im pod nogi kłód w postaci celów w zakresie emisji. Kluczowym zagadnieniem jest również kwestia „MRV” (po-

Kioto było to jedyne globalne wiążące porozumienie klimatyczne na poziomie

Jesteśmy na dobrej drodze do osiągnięcia 100 miliardów dolarów przeznaczonych na każdy rok na cele związane z klimatem podczas konferencji w Kopenhadze

miaru, raportowania i weryfikacji) mająca wspierać przestrzeganie zobowiązań podjętych przez Strony, a pozostająca w bezpośrednim związku z pojęciem odpowiednich możliwości.

Kwestia ambicji umowy, opierających się zarówno na celu długoterminowym jak i na mechanizmie umożliwiającym regularne uaktualnienia zobowiązań, są chyba najważniejsze, a także najbardziej delikatne. Jest to problem, którego jestem zdecydowanym adwokatem, jako koordynator Światowego Szczytu w Sprawie Klimatu i Terytoriów (WSCT). Wspólna deklaracja grupy podmiotów niepaństwowych, które wzięły udział w WSCT przekaże to przesłanie negocjatorom. Co więcej, w trakcie negocjacji, kluczowa będzie kwestia finansowania. W tej kwestii jestem jednak optymistą, ponieważ jesteśmy na dobrej drodze do osiągnięcia 100 miliardów dolarów przeznaczonych na każdy rok na cele związane z klimatem podczas konferencji w Kopenhadze. Wreszcie, frapuje nas oczywiście również stan prawny przyszłej umowy. Stany Zjednoczone, jak wiadomo, już zapowiedziały, że nie będą jej ratyfikować. W tym kontekście bardzo istotne jest wsparcie oraz działania samorządów lokalnych i regionalnych a także wszystkich zainteresowanych podmiotów niepaństwowych, które mają na celu ułatwienie realizacji ambitnej polityki klimatycznej w sposób proaktywny.

RE: Region Rodan-Alpy jest głęboko zaangażo-

wany w działania w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych; wystarczy tylko wspomnieć, że w lipcu ubiegłego roku w Lyonie odbył się światowy szczyt „Klimat i terytoria”. Wydarzenie to było okazją do podpisania Protokołu Ustaleń (MoU), zainicjowanego przez Kalifornię i Badenię-Wirtembergię, w którym to regiony – sygnatariusze zobowiązują się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych z 80 do 95% do roku 2050 w porównaniu do danych z 1990 roku. To bardzo ambitny plan – czy myśli Pan, że możliwy do zrealizowania?

BS: Musimy pamiętać, że regiony są odpowiedzialne za kluczowe polityki w perspektywie działań w dziedzinie klimatu, takie jak transport publiczny, konstrukcje rehabilitacyjne, itp. Bliskość z obywatelami w regionie Rodan-Alpy pozwala nam na realizację akcji uświadamiających, zwróciliśmy szczególną uwagę na celowe inicjatywy obywatelskie, takie jak „au travail j’y vais autrement” (inaczej dojeżdżam do pracy) lub „Famille à Energie positive” (wyzwania w zakresie redukcji energii pomiędzy rodzinami w regionie Rodan-Alpy). Wdrożyliśmy różne kluczowe polityki, od wspierania władz lokalnych w ich budowie inwestycji rehabilitacyjnych po strategię innowacyjne instrumentów finansowych przeznaczonych na finansowanie promocji energii odnawialnej.

Region Rodan-Alpy przyjął ambitne cele reduk-

Regiony są odpowiedzialne za kluczowe polityki w perspektywie działań w dziedzinie klimatu

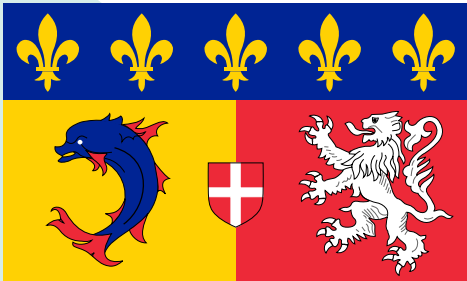
cji emisji gazów cieplarnianych, wykraczające poza poziomy krajowe, już przed przystąpieniem do [Under2 mou](#). Już w 2012 roku nasze emisje były zmniejszone o 10% w porównaniu do 1990 roku, i jestem przekonany, że zrealizujemy nasze cele, odpowiednio 20% w 2020 i 80% do roku 2050. Wiemy, że w naszym interesie jest podjęcie śmiałych działań na rzecz klimatu: musimy jednocześnie chronić nasze naturalne dziedzictwo i nasze infrastruktury, które są bardzo czułe na zmiany klimatu, oraz zapewnić wzrost, innowację i nowe miejsca pracy w naszym regionie.

BJ: Poza Protokołem Ustaleń (MoU), od 2008 roku istnieje Porozumienie Burmistrzów, którego celem jest, między innymi, zmierzanie dalej niż do spełnienia wymagań UE w zakresie redukcji emisji CO₂ o 20% do roku 2020. Tymczasem, preambuła do umowy klimatycznej sporządzonej przez Organizację Narodów Zjednoczonych nie wspomina o samorządach. Nie powinno być miejsca dla wielopoziomowego sprawowania rządów? Jaka powinna być rola miast i regionów w walce z globalnym ociepleniem? Czy jest Pan zadowolony ze sposobu, w jaki władze lokalne i regionalne są obecnie reprezentowane w tekstach negocjacyjnych?

BS: Jestem raczej optymistycznie nastawiony do roli podmiotów niepaństwowych. Coraz więcej stron dokonuje integracji zobowiązań sprawowanych przez rządy lokalne

i regionalne w zakresie INDC (Francja, Kanada, Stany Zjednoczone, itp.). Platforma NAZCA, zbiór zobowiązań podmiotów niepaństwowych do roku 2020, ma coraz większe znaczenie. Co więcej, nawet jeśli uda nam się jeszcze znaleźć miejsce na poprawę, projekt tekstu wspomina o samorządach terytorialnych zarówno w samej umowie, skupiając się na okresie po 2020 roku, jak i w procedurach roboczych (które stanowią o działaniach prowadzonych przez wszystkie zainteresowane strony do 2020 roku, z ważną rolą odgrywaną w nich władze lokalne i regionalne). Istnieje jeszcze możliwość, że niektóre państwa, które tradycyjnie niechętnie wspominają o roli podmiotów niepaństwowych, mogą wyrazić sprzeciw wobec wzmianki o nich w ostatecznej wersji, ale COP21 daje nam różne okazje do tego, aby nas wysłuchano, zwłaszcza w dniu podmiotów niepaństwowych, 8 grudnia 2015 r.

■

ŹRÓDŁO: WWW.WIKIMEDIA.ORG

BERNARD SOULAGE

- › Bernard Soulage absolwent „Sciences Po” w Paryżu, doktor urbanistyki i rozwoju, nauczyciel mianowany nauk politycznych i społecznych. Od 1974 r. członek Francuskiej Partii Socjalistycznej, w której pełnił funkcję Sekretarza Generalnego do spraw szkolnictwa wyższego. W latach 2004–2010 wiceprzewodniczący regionu Rodan-Alpy, odpowiedzialny za transport, a od 2010 roku odpowiedzialny za współpracę europejską i międzynarodową.
- › W 2009 był również Posłem Parlamentu Europejskiego, zaś obecnie jest członkiem Europejskiego Komitetu Regionów. Razem z senatorem Ronanem Dantec, koordynował Światowy Szczyt w sprawie klimatu i współpracy terytorialnej. Szczyt ten, zorganizowany 1–2 lipca 2015 r. w Lyonie, był wyjątkowym spotkaniem ponad 800 niepaństwowych interesariuszy z całego świata, którzy mieli możliwość przedstawienia swoich propozycji i zobowiązań w dziedzinie zmian klimatu.

➔ Innowacyjne pomysły na walkę ze zmianami klimatycznymi

W niniejszym artykule zaprezentowano kilka nowatorskich, wydawałoby się czasami, futurystycznych metod ograniczania produkcji ciepła, które uwalnia się do atmosfery

TEKST:
WOJCIECH ŁAPIŃSKI

› Ocieplenie klimatu, to jeden z największych problemów dotyczących nie tylko całej ludzkości, ale również i flory i fauny Ziemi. Walka z nim to główne wyzwanie dla wielu organizacji międzynarodowych. Podejmują one działania zmierzające do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, bardziej racjonalnej gospodarki odpadami, czy zmniejszenia zużycia energii. Każdy mieszkaniec naszej, jakże eksploatowanej, planety może podać wiele przykładów z własnego podwórka. Weźmy na przykład zmianę czasu z zimowego na letni, która powoduje gigantyczne oszczędności energii, czy chociażby produkcję proszków do prania, uaktywniających enzymy piorące w coraz to niższej temperaturze. W niniejszym artykule zaprezentowano kilka nowatorskich, wydawałoby się czasami, futurystycznych metod ograniczania produkcji ciepła, które uwalnia się do atmosfery.

W przemyśle rolno-spożywczym znane już są naczynia biodegradowalne czy jadalne kubki wykonane z otrębów. Nie wyeliminowano jednak dotychczas plastikowych butelek PET, których sprzedaje się na całym świecie ponad 89 miliardów rocznie. Zanim ten termoplastyczny politereftalan etylu (sama nazwa przyprawia o ciarki) rozłoży się w środowisku, będzie zalegał dziesiątki lat. Dodatkowo w Environmental Health Perspectives w kwietniu 2010 roku zwrócili uwagę na jego potencjalną szkodliwość dla zdrowia człowieka. Tutaj innowacyjność naukowców przychodzi z pomocą, proponując „jadalną wodę”. Jak się okazuje, z jadalnych alg można wyprodukować substancję na tyle mocną i odporną na uszkodzenia, że uformowane z nich kapsułki umożliwią przechowywanie wody w sterylnych warunkach. Konsument zaś będzie

Innowacyjność naukowców przychodzi z pomocą, proponując „jadalną wodę”

mógł zdecydować, czy jedynie wyssać płynną zawartość, czy również zjeść pożywne opakowanie. W tym pierwszym przypadku, algi ulegną rozkładowi bez szkody dla środowiska. Projekt jest dofinansowywany przez Europejski Instytut Innowacji. (więcej o „jadalnej wodzie”: ⇒ www.skippingrockslab.com).

W walce ze wszechobecnym plastikiem pomoc może również odkryty w 2012 roku *Pestalotiopsis microspora*. Ten, przypominający swoim wyglądem kurkę, grzyb żywi się poliuretanem, szeroko stosowanym w produkcji klejów, pianek z tworzyw sztucznych, węży ogrodowych, butów, butelek czy farb. *Pestalotiopsis Microspora* jest gatunkiem endofitów grzybiczych zdolnych do rozkładania i rozpuszczenia poliuretanu w środowisku beztlenowym, dzięki czemu świetnie nadaje się do zastosowania na wysypiskach śmieci, w sieciach kanalizacyjnych, czy w innych miejscach, gdzie gromadzi się plastik – nawet pod ziemią. I chociaż naukowcy podają, że na masowe – przemysłowe wykorzystanie *Pestalotiopsis* trzeba jeszcze poczekać około dwudziestu lat, to już wizja wysypisk śmieci porośniętych rozkładającymi je grzybami napawa optymizmem.

Tymczasem wysypiska śmieci generują olbrzymie masy uwalnianego do atmosfery gazu wysypiskowego. Jego podstawowymi składnikami są metan oraz powodujący globalne ocieplenie dwutlenek węgla. Remedium na zbyt wysoką zawartość CO₂ w powietrzu może okazać się STEP (Solar Thermal Electrochemical Process). Amerykańscy naukowcy pracują nad stworzeniem swego rodzaju pieca, który wykorzystując energię słoneczną będzie pobierał z atmosfery CO₂ i przetwarzał go na włókna węglowe. Oczywiście produktem ubocznym byłby O₂. Zdaniem naukowców, tego typu urządzenie o wielkości 10% powierzchni Sahary wystarczy by w ciągu mniej niż dziesięciu lat powrócić do poziomu dwutlenku węgla sprzed epoki industrialnej. Wytworzone w procesie włókna węglowe, tak szeroko stosowane na świecie nie powinny być droższe od tych oferowanych już na rynku.

Słońce to potężne źródło energii, które nie tylko może pomóc w niwelowaniu poziomu dwutlenku węgla w powietrzu, ale również w produkcji

WOJCIECH ŁAPIŃSKI

› Absolwent Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego w Polsce (2005), stypendysta Stypendium Premiera RP (2004), dwukrotnie stypendysta Commissariat Général aux Relations Internationales w Belgii (2005 i 2006); ukończył studia Diplôme d'études approfondies en sciences de gestion, ze specjalizacją marketing międzynarodowy (2007) na Solvay Business School – Université Libre de Bruxelles w Belgii. Był ekspert Wydziału Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Brukseli, obecnie EU Policy Officer w Przedstawicielstwie Małopolski w Brukseli. Entuzjasta innowacyjnych technologii i rozwiązań ICT.

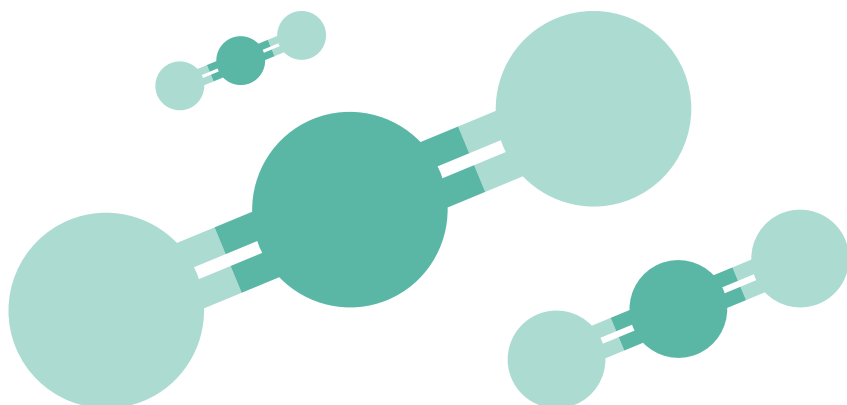
Każdy mieszkaniec Ziemi musi sam podjąć działania zmierzające do ograniczenia emisji CO₂

energii elektrycznej. Dzisiaj nikogo już nie dziwią panele fotowoltaiczne, montowane na dachach domów na całym świecie. Ciekawym sposobem wykorzystania paneli jest inwestycja w Maroku, współfinansowana przez Bank Światowy. Powstaje tam bowiem największa na świecie elektrownia słoneczna, składająca się z 500 000 inteligentnych lusterek o wysokości 12 metrów, ustawionych w 800 rzędów. Inteligencja paneli polegać będzie na auto-maksymalizacji produktywności, gdyż lustra, jak słoneczniki – będą obracały się w kierunku słońca. Projekt powinien zostać ukończony do 2020 roku wytwarzając w efekcie końcowym 580 megawatów energii elektrycznej. Pokryje to z powodzeniem połowę zapotrzebowania Maroka na prąd.

Dla mniej potrzebujących, zamiast 580 megawatów, wystarczy jedno źródło zasilania niewielkiej mocy. Tutaj z pomocą może przyjść mobilne i kieszonkowe gniazdko elektryczne (Windows Socket). Trudno wyobrazić sobie takie urządzenie, mocowane przyssawką do szyby i generujące prąd wystarczający do zasilenia biurowej lampki. Naukowcy jednakże pracują nad udoskonaleniem rozwiązania. Dzisiaj daje ono moc połowy baterii AA. (więcej o Windows Socket: ⇒ www.yankodesign.com/2013/04/26/plug-it-on-the-window).

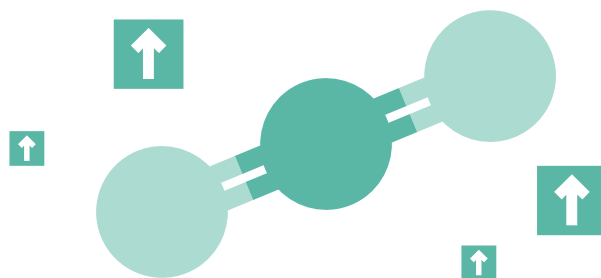
Skoro już o oświetleniu mowa, dlaczego by nie oszczędzać energii rozjaśniając miejskie ulice bez energii elektrycznej? Francuscy biotechnolodzy pracują nad wykorzystaniem do oświetlania budynków bioluminescencji meduz. Koncepcja produktu o nazwie „Glowee” polega na wytworzeniu folii samoprzylepnej, w której zostaną zamknięte „świecące” bakterie, zawarte

choćby w rybach głębinowych, meduzach czy nawet kalmarach. Obecnie Glowee ma ograniczony czas życia produktu, wystarcza bowiem na 72 godziny. Jednakże koncepcja zielono-niebieskiego oświetlenia miejskich aglomeracji bez wykorzystania choćby jednego wata z sieci eklektycznej wydaje się warta zachodu. (więcej o Glowee: ⇒ <http://www.glowee.fr>).

Wszystkie te koncepcje, mniej lub bardziej wiarygodne mają znaczące szanse na urzeczywistnienie w ciągu następnych lat. W Unii Europejskiej chociażby z wykorzystaniem środków w ramach programu Horyzont2020. Jednakże jedno się nie zmieni: każdy mieszkaniec Ziemi musi sam podjąć działania zmierzające do ograniczenia emisji CO₂, do zmniejszenia ilości śmieci produkowanych przez jego gospodarstwo domowe. Wszelkie zaprezentowane wynalazki znajdą bowiem zastosowanie w życiu codziennym każdego człowieka tylko wtedy, gdy on będzie świadomy ich wagi dla przyszłości środowiska Ziemi.

A zatem do dzieła!

Porozumienie Burmistrzów nadzieją na lepszy klimat

TEKST:

KATA TÚTTÖ & RADIM DVOŘÁK

Rządy krajowe nie mogą sobie pozwolić na ignorowanie władz lokalnych we wspólnej walce ze zmianami klimatu

› Władze lokalne i regionalne są filarami polityki klimatycznej UE. Wciąż jest nadzieja dla naszego klimatu. Wszyscy chcemy żyć w czystym, w bardziej przyjaznym środowisku i bardziej zrównoważonych miastach. I to właśnie te miasta faktycznie dążą do zmian. Zgodnie ze wskaźnikiem rozwoju społecznego UNDP, miasta i regiony UNDP, wykorzystały już ponad 70% środków na ograniczanie zmian klimatycznych i 90% środków na dostosowanie do zmian klimatycznych. Miasta i regiony często robią w tej sprawie znacznie więcej niż państwa. Dlatego właśnie Komitet Regionów uważa, że rządy krajowe nie mogą sobie pozwolić na ignorowanie władz lokalnych we wspólnej walce ze zmianami klimatu. Komitet Regionów - będący organem doradczym złożonym z lokalnych i regionalnych przywódców europejskich - jest zdania, że lepsza jakość powietrza, tańsza energia, lepsze systemy transportowe i ogólna ekologiczność naszych miast ma sens polityczny i gospodarczy. Jako przedstawicielom szczebla lokalnego i regionalnego w Brukseli, udało nam się przekonać paryskich negocjatorów do uznania naszej roli w walce ze zmianami klimatu. Po raz pierwszy - rola samorządów lokalnych została oficjalnie uwzględniona w nowym porozumieniu globalnym!

Nie dążymy do niczego więcej jak tylko do nieco większej sprawiedliwości klimatycznej na świecie, do zrównoważonego rozwoju i wzmoczonych działań klimatycznych.

› Rozmowy w Paryżu dały miastom i regionom na całym świecie szansę na budowanie sojuszy. Oczywistym jest, że ambicje w zakresie działań dotyczących klimatu na naszym poziomie często zastępują działania rządów krajowych. Nadszedł czas, aby przysłużyć się naszej społeczności, dlatego Komitet Regionów zobowiązuje się do promowania Porozumienia Burmistrzów, zarówno w Europie jak i poza nią.

Dlaczego Porozumienie Burmistrzów? Porozumienie Burmistrzów jest doskonałym przykładem udanego wielopoziomowego sprawowania rządów w polityce klimatycznej: zapewnia ono osiągnięcie wyników i przekraczanie krajowych ambicji. Sprawia, że wszyscy pracują razem i czerpią z dostęp-

nych im zasobów. Komitet Regionów popierał Porozumienie od momentu jego utworzenia. Jesteśmy najbardziej zaangażowaną instytucją, ponad 180 naszych członków to Sygnatariusze Porozumienia. Uważnie śledzimy rozwój tej inicjatywy i jesteśmy gotowi pomóc w jej następnej fazie – przeniesieniu Porozumienia poza jego europejską bazę i przekształceniu go w inicjatywę globalną. Globalizacja Porozumienia musi być przyjęta z otwartymi ramionami. Otwarcie tego modelu na świat umożliwi miastom i regionom na całym świecie współpracę, dzielenie się ambicjami i ustanawianie przyszłej agendy w sprawie zmian klimatu.

Po udanym szczycie COP21, rozpoczyna się nowa era Porozumienia Burmistrzów. Komitet Regionów potwierdza, że stworzenie sojuszu z samorządów terytorialnych ma kluczowe znaczenie dla powodzenia tego przedsięwzięcia.

Komitet postanowił również wzmocnić swoje poparcie dla tej inicjatywy i utworzyć grupę „Przyjaciół Porozumienia”. Chodzi w niej o umożliwienie członkom Komitetu Regionów, którzy jednocześnie są sygnatariuszami Porozumienia, promowanie Porozumienia w trakcie różnych wydarzeń, których są uczestnikami, a także w swoich krajach i wśród członków Komitetu Regionów, którzy nie są sygnatariuszami Porozumienia.

Chcielibyśmy wezwać europejskich przywódców lokalnych i regionalnych na świecie do przyjęcia Porozumienia Burmistrzów jako modelu funkcjonowania i skutecznego narzędzia mobilizacji na wszystkich szczeblach zarządzania, działającego zgodnie z zasadą wielopoziomowego sprawowania rządów. Władze lokalne i regionalne powinny szukać wsparcia na wyższych szczeblach rządowych i przekonać je o kryjącej się za nimi wartości dodanej. W najnowszym sprawozdaniu Komitetu Regionów w sprawie przyszłości Porozumienia Burmistrzów, które zostało przyjęte na grudniowej sesji plenarnej w przeddzień COP21, jasno i konkretnie określiliśmy zobowiązania w zakresie dalszego instytucjonalnego wsparcia dla Porozumienia Burmistrzów i zachęciliśmy, z pomocą dotychczasowych członków, do przystąpienia do Porozumienia oraz odpowiedniego zaangażowania na rzecz osiągnięcia celów polityki energetycznej Unii Europejskiej i przekraczania jej wartości docelowych. Komitet deklaruje gotowość do pomocy w szerzeniu tego modelu poprzez partnerstwa z miastami i regionami w państwach trzecich. Porozumienie Burmistrzów jest krokiem w kierunku konkretnego, acz elastycznego wielopoziomowego zarządzania kwestiami klimatu. Stanowi ono reprezentację inicjatyw oddolnych podejmowanych na całej planecie i będzie się nadal przyczyniać do stworzenia bardziej zrównoważonego i bardziej sprawiedliwego świata.

› Nie dążymy do niczego więcej jak tylko do nieco większej sprawiedliwości klimatycznej na świecie, do zrównoważonego rozwoju i wzmoczonych działań klimatycznych.

KATA TÚTTÖ

› Przedstawicielka Rady Gminnej 12 Dzielnicy Budapesztu, członkini Europejskiego Komitetu Regionów od 2007 roku, sprawozdawca opinii dot. przyszłości Porozumienia Burmistrzów w Komisji ENVEi i rozwiązań ICT.

RADIM DVOŘÁK

› Pracuje w Dyrekcji ds. Prac Legislacyjnych Europejskiego Komitetu Regionów, zajmuje się Komisją Ochrony Środowiska, Zmiany Klimatu i Energii (ENVE).

➔ **Małopolska podbija Brukselę: Projekt LIFE – Małopolska w zdrowej atmosferze**

TEKST:
JOANNA KIERSNOWSKA

**W listopadzie 2013 r. Sejmik
Województwa Małopolskiego przyjął
tzw. Uchwałę Antysmogową, która
zakazała stosowania paliw stałych
w celu ogrzewania budynków**

› Małopolska już od dawna boryka się z poważnym problemem zanieczyszczenia powietrza; stężenia zagrażających życiu i zdrowiu pyłów PM₁₀, PM_{2,5} oraz rakotwórczego benzoalfapirenu w pierwszych dniach listopada 2015 przekroczyły sześciokrotnie dopuszczalne normy. Mieszkańcom zalecano niewychodzenie z domów, zamykanie okien, rezygnację z uprawiania sportów takich jak bieganie, czy jazda na rowerze. Przed zagrożeniem, które kryje się w powietrzu, nie można uciec, dlatego problem smogu w województwie małopolskim w ostatnich latach został uwypuklony zarówno przez władze regionu jak i organizacje społeczne oraz stowarzyszenia działające na rzecz środowiska. W listopadzie 2013 r. Sejmik Województwa Małopolskiego przyjął tzw. Uchwałę Antysmogową w sprawie określenia rodzajów paliw dopuszczonych do stosowania na obszarze Gminy Miejskiej Kraków, która zakazała stosowania paliw stałych w celu ogrzewania budynków. Warto podkreślić, że Małopolska jako pierwsza w kraju, podjęła tak radykalne działania w walce o czyste powietrze.

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020 na działania związane z regionalną polityką energetyczną przewidziano alokację środków w wysokości 420 mln €

Województwo małopolskie jest również inicjatorem i wielkim zwolennikiem podpisanej we wrześniu 2015 r. przez Prezydenta RP Andrzeja Dudę nowelizacji art. 96 ustawy Prawo ochrony środowiska, dzięki której zwiększono wpływ władzy samorządowej na decyzje w zakresie ochrony powietrza. Co więcej, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020 na działania związane z regionalną polityką energetyczną przewidziano alokację środków w wysokości 420 mln euro. Środki te zostaną przeznaczone między innymi na dofinansowanie wymiany kotłów i termomodernizację budynków (ok. 196 mln euro).

Zmiana prawa na szczeblu państwowym to jednak nie wszystko, przy okazji prac nad Programem ochrony powietrza dla województwa małopolskiego zidentyfikowano główne bariery, które znacząco utrudniają poprawę sytuacji, jest to między innymi brak osób, które służyłyby radą i pomocą dla mieszkańców Małopolski w zakresie ubiegania się o dofinansowanie np.

wymiany niskosprawnego kotła węglowego czy termomodernizacji budynku. Zaobserwowano również poważne braki w świadomości mieszkańców województwa nt. zanieczyszczenia powietrza, konsekwencją czego jest np. powszechne spalanie odpadów komunalnych w piecach węglowych.

➤ Projekt LIFE

W odpowiedzi na zidentyfikowane bariery Województwo Małopolskie wraz partnerami podjęło inicjatywę ubiegania się o dofinansowanie projektu z instrumentu finansowego LIFE Komisji Europejskiej. We wrześniu 2015 r. decyzją unijnych ekspertów projekt zintegrowany LIFE dla Małopolski został najwyżej oceniony ze wszystkich 39 projektów z całej Unii Europejskiej. Jest to niekwestionowany sukces województwa na arenie międzynarodowej i wielkie wyzwanie na drodze do „Małopolski w zdrowej atmosferze”.

Założenia Projektu

Sztandarowym elementem projektu jest zatrudnienie w każdej z 37 gmin specjalisty, tzw. Ekodoradcy

› Nadrzędnymi celami projektu LIFE IP dla Małopolski jest wielopłaszczyznowe wsparcie wdrożenia Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego, efektywne wykorzystanie dostępnych środków krajowych i unijnych przeznaczonych m.in. na termomodernizację budynków oraz wymianę pieców węglowych, a także usunięcie głównych barier i przeszkód utrudniających osiągnięcie wymiernych efektów środowiskowych w regionie. Beneficjentem koordynującym projekt jest Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, a współbeneficjentami: Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy, Krakowa Agencja Poszanowania Energii (KAPE), Przedsiębiorstwo Oszczędzania Energii (ESCO), The Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), Czeskie Ministerstwo Środowiska, Słowacki Instytut Hydrometeorologiczny oraz 38 małopolskich gmin, w tym Miasto Kraków.

› Projekt zintegrowany LIFE łączy różnorodne elementy dla wspólnego celu, jakim jest czyste powietrze w województwie. Zintegrowane zostają: podmioty polskie i zagraniczne, terytorium Europy Środkowo-Wschodniej zmagające się z problemem zanieczyszczenia powietrza, działania mające na celu pomoc mieszkańcom we wnioskowaniu o dofinansowanie na wymianę pieców i termomodernizację budynków oraz

kampanie społeczne prowadzone na rzecz podniesienia świadomości obywateli nt. wpływu zanieczyszczeń na zdrowie człowieka. W ramach projektu zostanie opracowana platforma wysokorozdzielczego modelowania dla Krakowa i Rabki Zdroju, dzięki której możliwym będzie rozważenie odmiennych scenariuszy działań związanych z ograniczeniem zanieczyszczeń. Przeprowadzona zostanie również ponadregionalna inwentaryzacja źródeł emisji zanieczyszczeń. Sztandarowym elementem projektu jest zatrudnienie w każdej z 37 gmin specjalisty, tzw. Ekodoradcy, którego zadaniem będzie integracja działań związanych z ochroną powietrza w gminie oraz niesienie pomocy merytorycznej zarówno mieszkańcom, jak i władzom gminnym.

W Krakowie zostaną powołani wyspecjalizowani pracownicy, którzy zintensyfikują działania związane z udzielaniem pomocy osobom zainteresowanym ubieganiem się o dofinansowanie przedsięwzięć oszczędzających energię. Wsparciem dla Ekodoradców będą wysokiej klasy specjaliści działający w ramach powołanego przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego Centrum Kompetencji. Projekt przewiduje również specjalnie dedykowane dla Ekodoradców roczne studia podyplomowe oraz międzyregionalną wymianę doświadczeń w zakresie ochrony powietrza z Republiką Czeską, Słowacją, Niemcami, Bułgarią i Rumunią.

SPIS PARTNERÓW PROJEKTU

Województwo Małopolskie
Miasto Kraków
Gmina Andrychów
Miasto Bochnia
Gmina Bolesław
Gmina Brzeszcze
Gmina Bukowina Tatrzańska
Gmina Bystra-Sidzina
Gmina Chełmiec
Gmina Czernichów
Gmina Dobczyce
Miasto Gorlice
Gmina Kamionka Wielka
Gmina Liszki
Gmina Lubień
Gmina Łapsze Niżne
Gmina Miechów
Gmina Nawojowa
Gmina Niepołomice
Miasto Nowy Sącz
Miasto Nowy Targ
Gmina Nowy Targ
Gmina Oświęcim
Gmina Poronin

Gmina Rabka-Zdrój
Gmina Skawina
Gmina Słomniki
Gmina Stary Sącz
Gmina Stryszawa
Gmina Sułoszowa
Gmina Świątniki Górne
Miasto Tarnów
Gmina Wadowice
Gmina Wieliczka
Gmina Wieprz
Gmina Zabierzów
Gmina Zakopane
Gmina Zielonki
Przedsiębiorstwo
Oszczędzania Energii ESCO
Krakowski Alarm Smogowy
Krajowa Agencja Poszanowania
Energii
Instytut VITO NV z Belgii
Słowacki Instytut
Hydrometeorologiczny
Ministerstwo Środowiska
Republiki Czeskiej

Oczekiwane efekty

› Do planowanych rezultatów projektu należą: przyspieszenie wdrażania działań określonych w Programie ochrony powietrza dla województwa małopolskiego, wyposażenie gmin w wiedzę, narzędzia oraz wysokiej klasy specjalistów w zakresie ochrony powietrza, wzrost świadomości mieszkańców regionu na temat między innymi szkodliwości zanieczyszczeń powietrza, a także stworzenie sieci współpracy i wymiany doświadczeń na poziomie lokalnym, regionalnym i międzynarodowym.

Projekt jest realizowany od 1 października 2015 r.; jego zakończenie zaplanowano na 31 grudnia 2023 r.

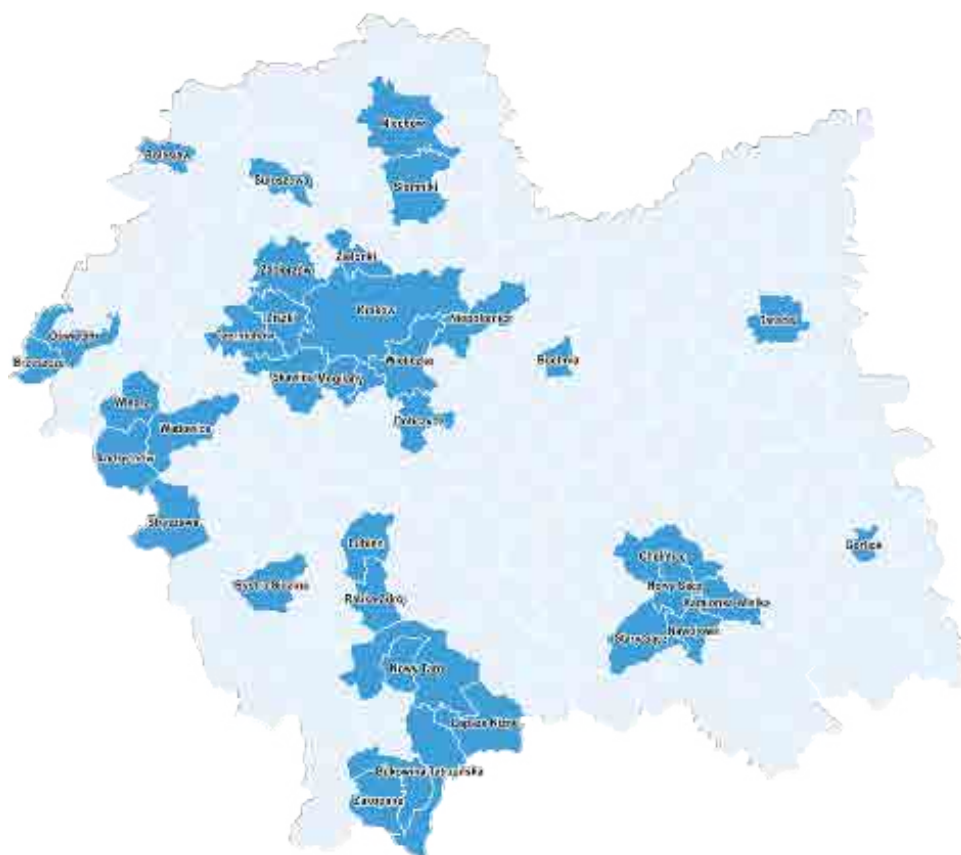

IMAGE 3. Mapa Poglądowa / SOURCE: •PROJEKT LIFE

Questio Iuris

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) nr 1293/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia programu działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) i uchylające rozporządzenie (WE) nr 614/2007

- 1 Polityka i przepisy Unii w zakresie środowiska i klimatu zapewniły znaczną poprawę stanu środowiska. Główne wyzwania związane ze środowiskiem i zmianami klimatu wciąż jednak pozostają aktualne, a zaniechanie działań w tym zakresie będzie miało poważne konsekwencje dla Unii.
- 2 Ze względu na skalę i złożoność tych wyzwań związanych ze środowiskiem i klimatem, działania w celu sprostania tym wyzwaniom powinny być finansowane przede wszystkim przez największe unijne programy finansowania. W swoim komunikacie z dnia 29 czerwca 2011 r. zatytułowanym „Budżet z perspektywy »Europy 2020«”, dostrzegając wyzwania związane ze zmianą klimatu, Komisja stwierdziła, że zamierza zwiększyć udział budżetu Unii przeznaczanego na kwestie związane z klimatem do przynajmniej 20 % przy wkładzie ze strony różnych polityk. Niniejsze rozporządzenie powinno przyczynić się do osiągnięcia tego celu.
- 3 Wspomniane unijne programy finansowania nie mogą spełnić wszystkich szczególnych potrzeb związanych z działaniami na rzecz środowiska i klimatu. Jeśli chodzi o działania na rzecz środowiska i klimatu, potrzebne są specjalne podejścia, które sprostają nierównomiernemu uwzględnieniu ich celów w praktykach państw członkowskich, nierównomiernemu i nieodpowiedniemu wdrożeniu przepisów w państwach członkowskich, a także niewystarczającemu upowszechnieniu informacji na ten temat i promowaniu celów polityki. Należy podjąć działania następcze w związku z programem ustanowionym w rozporządzeniu (WE) nr 614/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady i przyjąć nowe rozporządzenie. W związku z tym niniejsze rozporządzenie powinno ustanowić specjalny program finansowania działań na rzecz środowiska i klimatu („program LIFE”). W celu osiągnięcia znacznego wpływu finansowania Unii należy rozwijać ściśle synergie i komplementarność między programem LIFE a innymi unijnymi programami finansowania.
- 4 Zasoby środowiska naturalnego w Unii są nierównomiernie rozmieszczone, ale związane z nimi korzyści dotyczą całej Unii i są odczuwane na całym jej terytorium. Obowiązek ochrony tych zasobów przez Unię wymaga spójnego stosowania zasad solidarności

i współodpowiedzialności, co wymaga, aby pewne problemy Unii dotyczące środowiska i klimatu były lepiej rozwiązywane na poziomie regionalnym lub lokalnym. Od 1992 r. programy LIFE odgrywają zasadniczą rolę w zwiększaniu solidarności i współodpowiedzialności w obszarze ochrony wspólnego dobra Unii, jakim są środowisko i klimat. Program LIFE powinien w dalszym ciągu pełnić tę rolę.

5 Ze względu na swój charakter i zasoby, program LIFE nie jest w stanie rozwiązać wszystkich problemów związanych ze środowiskiem i klimatem. Zamiast tego celem programu LIFE powinno być pełnienie roli katalizatora zmian w rozwoju i wdrażaniu polityki poprzez zapewnianie i rozpowszechnianie rozwiązań i najlepszych praktyk, aby zrealizować cele w zakresie środowiska i klimatu, oraz poprzez promowanie innowacyjnych technologii w zakresie środowiska i zmiany klimatu. W ramach tych dążeń program LIFE powinien wspierać wdrażanie „Ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2020 r. „Dobrze żyć w granicach naszej planety” ustanowionego decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady („7. program działań na rzecz środowiska”).

6 Niniejsze rozporządzenie ustanawia, na cały czas trwania programu LIFE, kopertę finansową w kwocie 3 456 655 milionów EUR według cen aktualnych wynoszącą 0,318 % łącznej kwoty środków na zobowiązania, o których mowa w rozporządzeniu Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013, która ma stanowić dla Parlamentu Europejskiego i Rady zasadniczy punktem odniesienia, w rozumieniu punktu 17 Porozumienia międzyin-

stytucjonalnego z 2 grudnia 2013 r. między Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w sprawach budżetowych i należytego zarządzania finansami, w trakcie rocznej procedury budżetowej.

7 (...)

8 (...)

9 Aby inwestycje związane z działaniami na rzecz środowiska i klimatu w ramach Unii były skuteczne, niektóre działania powinny być podejmowane poza granicami Unii. Inwestycje te nie zawsze mogą być finansowane w ramach unijnych instrumentów finansowych w obszarze działań zewnętrznych. W wyjątkowych okolicznościach powinny być możliwe interwencje w państwach nieuczestniczących bezpośrednio w programie LIFE i udział osób prawnych mających siedzibę w tych państwach w działaniach finansowanych w ramach programu LIFE, z zastrzeżeniem spełnienia warunków określonych w niniejszym rozporządzeniu.

10 Niniejsze rozporządzenie powinno zapewnić także ramy dla współpracy z właściwymi organizacjami międzynarodowymi i dla udzielania wsparcia tym organizacjom, aby odpowiedzieć na potrzeby polityki w zakresie środowiska i klimatu, które nie są objęte zakresem instrumentów finansowych w obszarze działań zewnętrznych, takich jak niektóre badania.

Wymogi dotyczące środowiska i klimatu powinny być włączone do polityki i działań Unii. W związku z tym program LIFE powinien uzu-

pełnić inne unijne programy finansowania, w tym Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Gwarancji Rolnej, Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejski Fundusz Morski i Rybacki oraz program Horyzont 2020 - Program Ramowy w Zakresie Badań Naukowych i Innowacji, („Horyzont 2020”).

› Komisja i państwa członkowskie powinny zapewnić taką komplementarność na wszystkich poziomach. Na poziomie Unii komplementarność należy zagwarantować poprzez ustanowienie zorganizowanej współpracy pomiędzy programem LIFE a wspólnie zarządzanymi unijnymi programami finansowania we wspólnych ramach strategicznych, ustanowionymi rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr /2013 (15) („rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów”), w szczególności w celu wspierania finansowania działań, które uzupełniają programy zintegrowane lub wspierają zastosowanie rozwiązań, metod i podejść opracowanych w ramach programu LIFE. Program LIFE powinien również zachęcać do korzystania z wyników badań naukowych i osiągnięć innowacyjnych programu Horyzont 2020 dotyczących środowiska i klimatu. W tym kontekście powinien on oferować możliwości współfinansowania dla projektów przynoszących wyraźne korzyści w dziedzinie środowiska i klimatu, w celu zapewnienia synergii pomiędzy programami LIFE

i Horyzont 2020. W celu wyeliminowania ryzyka podwójnego finansowania niezbędna jest koordynacja. Komisja powinna podjąć kroki w celu uniknięcia tworzenia dodatkowych obciążeń administracyjnych dla beneficjentów projektów, wynikających ze zobowiązań sprawozdawczych w zakresie różnych instrumentów finansowych, oraz nakładania się tych zobowiązań. Dla zapewnienia przejrzystości i praktycznej wykonalności projektów zintegrowanych na mocy programu LIFE, ewentualne ustalenia dotyczące współpracy powinny zostać poczynione na wczesnym etapie. Państwa członkowskie powinny rozważyć umieszczenie odniesień do takich ustaleń w swoich umowach o partnerstwie, aby zapewnić możliwość uwzględnienia korzyści płynących z projektów zintegrowanych przy opracowywaniu programów operacyjnych lub programów na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

12-49 (...)

Źródło:

⇒ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL>

